

מרחוק ה' נראה לי

פתיחה

את עמוד העתיד אפשר להסביר כמו השגה רציונלית, מין תמונה שנמצאת שם בסוף, או כמו אדם שעומד על הר ורואה את כל המכלול, ובלי לראות הכל הוא לא יכול לעשות שום דבר, אחר כך הוא יכול לגשת גם לכל הדברים הקטנים. אבל אז אנחנו נתגלגל למין וויכוח בין רציונליזם לקיומיות. והקיומיות תטען בצדק שחיים הרבה פעמים לא ניתנים לתאור רציונלי, לבעלי הרציונל, אין תחושות וחוויה אותנטית. לכן אני רוצה להסביר את הדמות הזו כדמות חייה – העתיד מאיר עם יכולות ועם כישרונות מיוחדים. זו המשמעות של הביטוי 'עמוד', 'עמוד' הכוונה שיש כאן דמות מלאה.

וכן כשאנו מדברים על עמוד ההווה, 'עמוד ההווה' לא חסר את מימד העתיד, ויכול להיות שהוא אפילו חי אותו.

תרופות

אז מה ההבדל בין עמוד ההווה לעמוד העתיד?

הרב מסביר את זה בסוגיה של דוד¹:

...גדולים מזה הנם האנשים היותר כלליים, המבינים את עומק הטוב עם עומק הרע, המשכילים את עומק הצפיה האלהית הסוקרת עד סוף כל הדרות, מראשית ועד אחרית, שהם משיגים במבטם התמים והפנימי להגיע לסוד ההנהגה העליונה.

"עומק הטוב עם עומק הרע", יש סידרת פרקים באורות הקודש שנקראת "עומק טוב ועומק רע"², שם הרב עושה חלוקה בין המבט הרציונלי, לבין מבט של עומק. באופן כללי הכוונה היא שהמבט של עמוד העתיד רואה שיש מעמקים ותהומות, אתה לא יכול לצפות מהם לשום התנהגות הגיונית, כי הם לא עובדים בצורה הגיונית; ההיגיון הוא רק צורת הסברה, הוא לא המציאות. לעומת זאת, אצל עמוד ההווה, הרציונליות של המבנה היא מה שיש – אין משהו אחר.

מפיכוש, בהיותו מגזע שאול ירש ממנו את המדה הזאת, הנובעת מצד עדינות הנפש ורך הרגש, להיות נסלד מכל מראה שההוה שלו איננו לפי הטוב והמוסר היותר מבורר ונחמד, ולא יכול לחדור לעמק השפלות שהאדם נתון בו מצד קלקולי הבחירה הקדומים [אדם הראשון] שהושפלה על ידם

¹ עין איה, שבת, פרק חמישי, סח.

² אורות הקודש, עמ' תעג.

נפשו, עד שצריך רטיות חזקות [תרופות], למען השיבו למצבו העליון, שבו הוא ראוי להיות עומד מצד צלם אלהים אשר בקרבו. ע"כ, ההתגלות של האור האלהי שע"י מלכות בית דוד בפועל ובמעשה, הצופה מרחוק, ובנויה לתקן את כל מעקשי העולם, להאיר את כל המחשכים בכח גדול ובעז אלהי, לא יכלה להתאים עם נפשו התובעת צדק ומוסר מוחלט, מאין פנות אל המציאות וירידותיה.

הנקודה הראשונה אצל מפיבושת היא שהוא היה טהור – לכן הוא לא היה יכול לסבול תופעות כאלו, כל תופעה כזו הורסת אותו. זו נקודה חשובה, שאול ומפיבושת היו צדיקים גדולים ועליונים.

לא שלשאל לא היו עומקים, היו לו עומקים גדולים מאוד, אבל בכל זאת הוא רואה את העולם במבט של עמוד ההווה. מכיוון שכך הוא סלד מהמעמקים של הרע. הוא ראה את הקלקולים, אבל הוא לא ראה את היתרון שלהם – את המעמקים והעליונים³ האלו. בעצם עיקר ההבדל בינו לדוד הוא שדוד חי את המעמקים האלו ושאל לא חי אותם. להיפך הוא ראה בהם נזק גדול מאוד, חורבן גדול מאוד, לכן הוא אמר לקב"ה: או שאתה עושה עולם מתוקן או שעדיף שזה לא יהיה.

בעלי עמוד העתיד חיים במקום הזה. הסערות, המהפכות והעומקים האלו שזורמים כאן הם החיים שלהם. והנקודה החשובה שהם רואים את היתרונות שיש לעולם כזה.

בעצם יוצא שבעל עמוד ההווה יכול לראות את המעמקים והעתיד של התופעה – במובן השכלי – אבל הוא לא יכול לראות אותם כדבר חי. כלומר הוא לא רואה איך המפלצות שנמצאות למטה בתוך המציאות יכולות לפרוץ החוצה ולשבור את כל מערכת הזרימה הזמנית שהוא מתאר, אבל הוא לא חי את המימדים האלו⁴.

נקודה שנייה חשובה שהרב כותב כאן, שאין לו תרופות לתהומות האלו – אין לו את היכולת לרפא.

כשחיים את עמוד העתיד בצורה שלמה, אז חיים את העומקים ואת הגבהים שיש במציאות, אבל הנקודה העיקרית היא שיש תרופות. הרב משתמש הרבה פעמים בביטוי 'רטיה' – תחבושת שמרפאת את הפצעים – הוא אומר שרק 'הנסתר' יכול להיות רטיה.

³ דמות שלא חיה את המעמקים אף פעם לא תוכל לראות; דומה לאדם שרואה רק דו מימד, כשהוא רואה כתם שחור על השביל, הוא חושב שזה רק כתם, אבל מי שמסוגל לראות שיש מימד של עומק – 'מעמקים' – רואה שזו תהום אדירה, שפשוט קרעה את המסלול לחצי – הייתה מציאות הגיונית, שפשוט מתפרקת מול העיניים. אדם שלא רואה את המעמקים יש לו חיסרון בעצם תחושת החיים. תופעה שנייה היא העליונים, ראיית העליונים מאפשרת לראות את העוצמות שיש בחיים – החיים הם הרבה מעבר לרצינות.

[המעמקים הם הכוחות שמניעים את המציאות מלמטה, (בדומה לאינסטינקט), כוחות חייתיים ויצורים. והעליונים הם שאיפות גבוהות שמניעות את המציאות, כגון יופי ואסתטיקה. א.ש.]

⁴ הוא לא חסר את מימד החיים – כשהוא יגיע לשם הוא יחיה, אבל כרגע הוא לא חי.

הצד 'הנגלה' לא מסוגל לראות את מעמקי התהום שיש, לכן הוא לא רואה את המחלות שיכולות להתפרץ החוצה; אבל יותר מזה: הוא גם לא רואה את עומקי החיים העליונים, לכן גם אין לו תרופות; מימדים שלמים של המציאות לא מתפקדים ולא מוארים אצלו. יש לזה גם יתרונות, כתוב בגמרא⁵ שאם היינו יכולים לראות את כל המזיקים שמסביבנו לא היינו יכולים לעמוד בזה; אנחנו זקוקים להגנה הזו, לראות רק את מה שאנחנו יכולים להתמודד איתו. גם אצל בעלי עמוד הווה יש סוד, אבל הוא רק משתקף להם, כמו המונה.

עמוד העתיד

כשמפיבשות ראה את כל מה שקורה למלכי בית דוד, הוא האשים את ההנהגה המוסרית שלהם, הוא טען שהם לא חינוכו את הילדים שלהם כמו שצריך – אם הם היו מחנכים את הילדים כמו שצריך לא היו מגיעים כל הקלקולים האלו. יש בזה קצת אמת. באמת לאחר הקלקולים של בניו הקודמים, דוד לקח את שמעי בן גרא שיהיה רב של שלמה. וכל עוד שמעי היה חי שלמה לא חטא, רק כשמעי בן גרא מת שלמה חטא⁶. אז יכול להיות שדוד לקח את מפיבשות ברצינות, ואת הילדים הצעירים הוא כן חינוך טוב. אבל גם זה לא עזר – שלמה לא הסכים עם שמעי בן גרא, ברגע ששמעי נפטר, התגלה מי זה שלמה; כל הכוחות שלו והכישרונות שלו יצאו החוצה. זו גם התשובה של דוד למפיבשות. חלק גדול ממה שקורה, לא קורה בגלל בעיות חינוכיות, אלא בגלל שיש בעולם הזה תהומות אדירים, ועד שלא נתמודד עם התהומות האלו, לא נפתור את הבעיות. המימדים האלו קיימים והם פועלים ומזיקים, הם עושים תהליכים שלמים, שאנחנו אפילו לא יודעים מאיפה זה בא.

כיוון שלדמויות האלו יש לא רק את ראיית התהומות התחתונים אלא גם את ראיית התהומות העליונים – יש להם גם תרופות לדבר⁷, זה מה שמאפשר להם את היכולת לדלג. הם לא טרודים רק במקום בו אנחנו נמצאים כרגע והם לא רק יכולים לצפות כמה שנים קדימה ולראות את העתיד, אלא הם גם חיים את העתיד, ואז הם יכולים גם לנצל את הכוחות האלו – הם אנשים שיודעים לדלג.

⁵ "תניא אבא בנימין אומר אלמלי נתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין". ברכות ו. עין איה, ברכות, פרק ראשון, מג.

⁶ הרב מתאר את החטא של שלמה בצורה מאוד אידיאלית, אבל אפילו את התיאור האידיאלי שלמה לא העז לעשות כשמעי היה חי. כל עוד שמעי היה בחיים שלמה לא היה עושה את כל ההרפתקה הזו.

⁷ תורת הנסתר היא מבט של עומק עתידי – המהויות שבתוך המציאות הפשוטה. לכן הנסתר יכול לרפא, הוא נותן יכולת להכיל את הגודש האלוקי ששובר את המציאות. רק מי שנפגש מכיר וחי את המעמקים והעליונים, העתיד נותן בו את היכולות האלו. [א.ש.]

הרב חרל"פ כותב⁸ על הרב שהוא גלגול – הופעה – של המלך חזקיהו. התפקיד שלו הוא לעשות את התיקונים של המלך חזקיהו. המלך חזקיהו היה דמות שהכילה את שני המימדים האלו.⁹

הרב באמת היה כזה, הוא דוגמה לדמות שחיה את עמוד העתיד בצורה מתוקנת,¹⁰ בצד הגלוי שלו הוא היה איש הלכה מובהק, איש 'נגלה' – הוא חי עם שתי רגליים חזקות בקרקע, גם מבחינת גודל הלכתי, וגם מבחינת חיבור לציונות ולפוליטיקה. אבל היתה לו עוד נקודה – העולם הפנימי שלו, בעולם הפנימי שלו הוא ידע לדלג. דוגמא לזה היא הקבצים, שם אפשר לראות מה זה דילוג, הרב נמצא בסוגיה אחת, ואחרי חמש דקות במקום אחר לגמרי; זה המסע הנפשי של הרב, אפשר לראות איך הוא היה מטייל ואיך הוא היה טס – הרב ידע לדלג. הוא היה חי באיזשהו עולם מסוים והוא היה יכול לדלג לעולם אחר. ככה זה נראה כשעמוד העתיד מופיע בצורה מתוקנת.

זה בעצם המאבק של כל הדמויות האלו, איך לחיות בעולם במובן העתידי שלו – שאתה רואה את כל הגודל הזה ואתה גם חי אותו, ואז הכל מלא תהומות (עליונות ותחתונות) – ועם כל זה לדעת לעבור ממצב למצב. הם לעולם לא יחטאו בחטא של אנכרוניזם, הם לא יבלבלו בין התקופות, הם יודעים בדיוק איך עושים את זה. כשנמצאים פה הם פה וכשנמצאים שם הם שם. הזמן לא כל כך משמעותי, אין לו ערך בפני עצמו, לכן הם יכולים לעבור ממקום למקום, מעמדה לעמדה, הם פשוט מרימים את הרגליים שלהם ומעבירים אותם למקום אחר.

לעומת בעלי הדילוג, יש את הפיסחים. הפיסחים הם אלו שרצו לעשות את המהלך הזה, אבל לא חיים את התהליך הזה; לכן אצלם זה סוג של הזיה.¹¹

אחת הטענות שיש לבעלי הביקורת על הנביאים ובעלי הסוד, היא שהם מערבבים תקופות. מה שאנחנו לומדים הוא אחד ההסברים לזה; יכול להיות שתנא ידבר עם אמורא, או עם נביא; אכן, בעולמות הפנימיים כולם נמצאים בהיכל אחד שלם, אפשר לעבור מתקופה לתקופה וממדרגה למדרגה, ולעולם לא לחטוא בחטא של אנכרוניזם. אנכרוניסט הוא אדם שנמצא בתקופה שלנו ומתחיל לדבר בשפה של המקרא, זה באמת נראה מוזר, הוא לא שייך לתקופה; אבל אם הוא יודע לדבר בשפה שלנו, למרות שהוא בא מבית ראשון, אף אחד לא ידע שהוא מבית ראשון – זה נקרא לדלג.

⁸ הרב הרים, אגרת לג.

⁹ עין איה, ברכות, פרק רביעי, לח.

¹⁰ בשם הרב טאו.

¹¹ הם נקראים 'פיסחים' כי יש להם בעיה ברגליים – הם 'מרחפים'. [א.ש.] מפיכושת היה פיסח, שמואל ב, פרק ד, ד. (לוי היה צולע, ע"א, שבת, ו, ג.).

החטא של בעלי עמוד העתיד יהיה, או בלבול בין זמנים – לא כמובן של אנכרוניזם, אלא שהוא לא מחשיב את הזמן – או שאין להם את היכולת לשלוט בתהומות שיש בתוכם. כשהמלך מנשה עבד עבודה זרה, הוא לא ידע איך שולטים בזה¹² – אלו כוחות אדירים. עבודה זרה היא לא איזו השתחוות לפסל קטן וזהו, אלא היא רצון להדבק באופן עמוק מאוד בעולם של האלהות; גם אם לא באלוהים לפחות בעולם האלוהי; אם לא נחיייה את הקב"ה נחיייה לפחות את ההופעה שלו, אבל נחיייה; לכן כל דבר הם רואים בצורה דמיונית חיה – מטאפורה.

עמוד העתיד הוא עמוד של הזרמות נפשיות, ולא רק השכלה – השתקפות של העתיד – את ההשכלה גם בעלי עמוד הווה, יכולים לראות.

בעלי תשובה

יוצא שיש שתי דמויות של עמוד ההווה, כאלו שרואים רק את הנגלה וכאלו שרואים גם את העתיד וחיים את הגודל וגם רואים את הבעיות – אבל הן מרגיזות אותם, כי הם לא רואים את היתרון שיש בהן. אנשים כמו שאול לא ידעו מה לעשות עם כל הגודש הזה, הם אנשים שחיים בהווה ושיכים לסדר, לדברים ברורים, בהירים וסולידיים, הם רואים שכל שלב מוביל לשלב הבא, פתאום יש הופעות כאלו. הם לא יודעים מה לעשות עם זה. הם רואים קלקולים, הם רואים חטאים, הם גם חיים את הכישלון הגדול של התופעה, אבל הם לא רואים בזה גדלות.

הגמרא¹³ מביאה מחלוקת לגבי הפסוק "עין לא ראתה אלוהים זולתך"¹⁴, ר' יוחנן אומר שצדיקים גדולים מבעלי תשובה, ור' אבהו אומר שבעלי תשובה גדולים מצדיקים. לפי ההסבר של הרב יוצא שדווקא ר' אבהו שייך לעמוד ההווה. הוא רואה את כל הזרימה של הזמן, והוא רואה את כל הקלקולים שיש; כמו אדם שקנה משקפיים ועכשיו הוא רואה תלת מימד, אז עכשיו הוא רואה שיש כאן חור. ואז הוא מרגיש שהוא נופל לתוך החור הזה – יכול להיות אפילו שהוא הפיל את עצמו בכוונה לתוך החור הזה – והוא חוטא. ואז הוא אומר אני אחזור בתשובה על הדבר הזה; תחשבו, זה נורא ואיום, הכל מסודר, הכל מדויק, פתאום יש מישהו שקלקל והרס, מאיפה יש לו את כוחות הנפש לקום ולעשות הכל מחדש עוד פעם; מדובר פה על אדם שרואה את העולם בצורה מסודרת ומישהו הרס את הסדר הזה; פלא פלאים, איך הוא יכול לתקן את הקלקולים האלו? ! והוא מתקן, וחוזר להיות אדם מסודר. בעל תשובה כזה, גדול מהצדיק. אבל אין יתרון בחטא, אין יתרון בתהום הזו, גם כשהוא חוזר בתשובה, הוא חוזר להיות מסודר; בגלל שזה האופי של העולם.

¹² סנהדרין, דף קב:

¹³ ברכות, לד.: עין איה, שם, פרק חמישי, קיח-קיט.

¹⁴ ישעיהו סד, ג.

רבי יוחנן אומר שהעולם בנוי אחרת, הוא לא כביש מסודר שיש בו תהום, העולם הוא עולם תזזיתי, שכל הזמן מתפרק, לחמש דקות הוא נראה מסודר ומיד מתפרק. ככה הקב"ה ברא את העולם, בצורה שהאושיות שלו והיסודות שלו לא יציבים. לכן איפה שאתה בונה בניין הוא מתפרק, עוד פעם תבנה ועוד פעם יתפרק, העולם בנוי על תזוזה. אז כולם בעלי תשובה – מה אפשר לעשות, ככה הקב"ה ברא את העולם, אתה קם נופל, קם נופל, כמו 'נחום תקום'. אז מה זה צדיק? צדיק זה אדם שברא עולם חדש, אדם שברא את עצמו מחדש, הוא בנה יסודות בריאים ויציבים.

זה גם ההבדל בין שאול, מפיבושת ולוי, לבין דוד. שאול מפיבושת ולוי הם אנשים שיודעים את הסדר, והם גם רואים את התהומות, וגם יודעים לחזור עליהם בתשובה; אבל הם לא רואים בזה שום יתרון, אלו בסך הכל חורים על הכביש שצריך לתקן, לא מעבר לזה. הם מגיעים למדרגות מאוד גבוהות, אבל כאילו סופת הוריקן באה והרימה אותם, ולא משהו נורמלי וטבעי. ואילו אצל דוד העולם בנוי ככה שאין בו שום דבר יציב, הוא כל הזמן עולה ויורד – ככה רבי יוחנן רואה את העולם – ואז באה מדרגה עוד יותר גדולה של תשובה, והיא מייצבת את המציאות. בעלי עמוד העתיד יודעים לחיות במקום הלא נורמלי הזה, לכן לא מפחידים אותם השטן, הנחש, מלאך המוות, או התהומות העליונים, להיפך אלו החברים שלהם. לא שהם חוטאים, הם באמת יודעים לטוס. הם נקראים דגי הים – 'נוני דימא'; יש אנשים ששטים על הים בסירה, הם גם כן דמויות גדולות, אדם שמכיר את העומקים של העולם חייב לנסוע בסירה; אבל יש 'נוני ימא', החיים שלהם הם התנועות והזרמים האלו. הם בעלי התשובה, הם יודעים לדלג, התנועות והקפיצות ממקום למקום נורמליות להם. זו לא נכות, זו מעלה. אצל הדמות השניה, ברגע שיש דילוג זה אומר שיש פה נכות, יש פה משהו בעייתי, קרתה פה קטסטרופה.

כל ההקדמה הזו בשביל להסביר מי זו "הנפש הגדולה של מלך החכמה החפיצה לדלג על ההררי עד". מדובר על דמות שיודעת לעשות את זה, זו סוגיה מאוד חשובה.

ניסים

אם נחזור לסוגיה של שמעון בן שטח וחוני¹⁵, אז דווקא שמעון בן שטח, שמתעסק במחשבות רחוקות ודואג לעתיד, הוא זה ששייך לעמוד ההווה. הסיבה לזה פשוטה, בגלל שאחד הדברים המרכזיים באישיות של בעלי העתיד, הוא שהזמן הוא רק כלי, הוא לא דבר מוחלט. לכן אין להם בעיה לפרק את הרגש שהיה קודם עם הרגש של עכשיו. הם כל הזמן צריכים פעימה של חיים, אז הפעימה של החיים עכשיו היא פה והפעימה הבאה יכולה

¹⁵ עין איה, ברכות, פרק שלישי, לא.

להיות שם, לכן הם מדלגים – האופי שלהם בנוי על דילוג – הם לא חייבים להצמיד עניין לעניין וסוגיה לסוגיה. גם בעלי עמוד הווה יכולים להגיע למדרגות גבוהות, ולראות את העתיד, אבל הם חייבים תמיד להצמיד עניין לעניין כמו חוליות, זה החיים שלהם. אבל אצל חוני הזמן הוא רק 'היכי־תמציי'. גם אדם כזה יכול לכתוב הרצאה מסודרת, הוא ישתדל מאוד לדבר דברים הגיוניים מובנים אחד אחרי השני, אבל רק כדי שהדמות שמולו תוכל להבין את הדברים באופן נורמלי, אבל הוא עצמו מדלג; זו הסיבה שהוא יכול לעשות נס.

כדי לעשות נס צריך שני דברים. קודם כל, את היכולת לעשות נס. אבל אמרנו שגם מי שיודע לעשות נס אסור לו לעשות נס – מה פתאום להרוס את הסדר של הקב"ה? לדעתי יש כאן לגיטימציה לעשות נס, כי הם לא חיים את העולם ביסוד המסודר שלו, אלא ביכולת שלו, כלומר במרחב הגדול של המציאות, שהזמן הוא רק אחת התופעות שלו, (אולי הוא אפילו הזרם המרכזי של החיים, אבל הוא רק הזרם המרכזי של החיים). הדמות כולה, חיה גם עליונים ותחתונים – חיה ולא רק משקיפה – כיוון שהיא חיה את זה, יש לה לגיטימציה לא להיות מסודרת.

עמוד ההווה

אחרי שחזקה נשא את ביתו של ישעיה, נולדו לו שני בנים, מנשה ורבשקה,¹⁶ ושניהם היו דמויות שלליות. ההבדל ביניהם הוא שכל אחד לקח תכונה אחרת בשלילה; רבשקה ירש את עומק הווה מהמלך חזקיה, אצל חזקיה התכונה הזו הייתה מתוקנת¹⁷, אבל אנשים שלוקחים את הווה לבד הם חוטאים גמורים, כי איך אתה יכול לקחת את הווה לבד בלי כל המרחב; ומנשה ירש את התכונה של העתיד מהבת של ישעיה, אצלו זה היה קלקול. הקיומיות היה אחת מתקופות הזבל הכי גדולות. הכל פלסטיק, הכל מנותק, הכל קרוע, אתה חי את מה שיש לך. לכאורה זה צודק, לא לגיטימי לחנוק רגשות ולחנוק חוויות, אני חייב להיות ספונטני, ככה אני חש, בא לי, אני מרגיש. אבל יכול להיות שזה אחד דברים הכי נוראים של הדור שלנו, בגלל שזה נותן לגיטימציה לפגוע באחרים, לא לעזור לאחרים, רק לרצות שאחרים יעזרו לך – אנשים חיים את עצמם ואת החוויות שלהם. הרב מתאר דמות כזו בסוגיה של "את והב"¹⁸, 'הב הב' – תן תן.

כשניקח את הדמות הקיומית הזו ונתאר אותה בצורה אלוקית, היא לא אומרת 'הב הב', אלא חיה את ההווה כהבעה אלוקית, כשירה. הדמות האוטנטית של האומן, היא גם הבעייתית וגם הטובה; התקופה שלנו מדברת הרבה אומנות ומעט פילוסופיה, זה

¹⁶ עין איה, ברכות, פרק ראשון, קלט.

¹⁷ כמו אצל עמוד העתיד, שחי את הווה בצורה בתוקנת. עיין ברחבה, 'אלף מיני זמר א'.

¹⁸ עין איה, ברכות, פרק תשיעי, ו.

בעיית¹⁹; אבל במובן המתוקן, אלו אנשים שחיים את הדבקות של הקב"ה, לעומת אנשים שחיים את השכל של הקב"ה. בחלוקה קצת גסה אפשר לומר שמי שחי את השכל חי את התהליכים, ומי שחי את הדבקות מה שמאיר אצלו הוא העכשיו. ממילא השאלה היא אם זה דבק בו או לא דבק בו, האם זה קשור אליו או לא קשור אליו. האומן הוא זה שיעשה הבחנה בין רגע לרגע, לא מעניין אותו ההקשר – האמירה האובייקטיבית – מעניין אותו מה הוא מרגיש. אז נכון שיכול להיות אומן מטומטם, אגואיסט, אבל אנחנו מדברים על אנשים אלווקיים, הם אנשים גדולים מאוד, הם חיים את ההווה מצד החיבור שלו לאין סוף עצמו, הרגע הוא פעימה של המוחלט, אין לך דבר גדול מזה, הרבה יותר גדול מהרצף.

יש כאלו שחיים את עמוד העתיד אבל בעצם שייכים לעמוד ההווה, אבל אז זה מפריע להם מאוד. שאול היה כזה, הוא חי את עמוד העתיד, אבל הוא שייך לאופי של עמוד ההווה, הוא ראה את העוצמות שיש בחיים, אבל הוא לא היה יכול לסבול את כל הדבר הזה. לכן הוא אמר לקב"ה תיקח את הכל חזרה – זה נקרא להטיח דברים כלפי מעלה. שאול הוא אחת מנשמות התווה הקיצוניות ביותר שיש, הוא אומר לקב"ה, או שתעשה את העולם שלך, או שתיקח את הכל. גם לוי אומר, 'אני רואה את העולם מתוקן, אם זה לא ככה, שלום, אני הולך'.

לדוד ושלמה אין את הבעיה הזו, הם רואים את התקופה, הנקודה אצלם, שהתקופה הזו חייבת להיות מקורית ולנבוע מהקב"ה עצמו. להגיד כזה משפט זה קל, אבל אדם שחי ככה, הוא אדם מופרע, משוגע, אדם שיש לו כוחות שקשה להשתלט עליהם. בגלל שהכל חייב להיות מקורי, בעוצמה גדולה, ביכולת גדולה ובמקוריות גדולה; זו אמנות של הקב"ה, כל העומקים הגדולים שיש ביצירה הזו, זה הכל הוא, זה ה'אין סוף' שהקב"ה מדבר בו. כשבן אדם חי ככה הוא תמיד נופל, תמיד הכלים שלו נשברים, אי אפשר לחיות בכזה עומק של חיים; לכן הם תמיד רואים את ההווה לבד. לא מצד מה שנקרא התפיסה הקיומית – אלו האנשים הכי מקולקלים – אלא מצד שזה פעימה של אלוהות, לאדם כזה אין שום בעיה להיות היום פה ומחר שם – זה נקרא נס. אין לו שום בעיה לקחת את האנשים שנמצאים כאן, עכשיו, ולשים אותם שם. איזה חטא יש פה? אני לא מדבר על היכולת; יכולת יש גם לאנשים אחרים, אבל הם לעולם לא יעשו את זה, בגלל שיש זמן ויש סדר, עכשיו אנחנו פה, אנחנו לא יכולים להיות שם; אבל הוא אומר: 'מה הבעיה, תראו שאני עושה את זה, אני לוקח אותך מפה ושם אותך שם'. יש לו את היכולת הפנימית לעשות את זה, לחיות ככה. לדמויות אחרות אין את היכולת לחיות ככה. אם הם רק רואים חיים כאלו' הם נבהלים. הרב כותב שיש נשמות שיכולות להרוס את העולם בגלל שהן

¹⁹ אורות, ישראל ותחיתו יז.

רוצות שהעולם יהיה מקורי – או מקורי או שתיקח אותו – אלו לא בעלי העתיד האמיתיים, אצל בעלי העתיד האמיתיים, זה המשחק.

סיום

זו סוגיה מאוד חשובה. קודם כל כי יש אנשים שזה האופי שלהם; יש אנשים שהאופי שלהם הוא להיות 'בעלי תשובה', ויש אנשים שהאופי שלהם הוא להיות 'צדיקים מעיקרא'; זה לא עניין של-למה?', ככה הדמות הזו חייה. זה מציל הרבה דמויות מתחושות שליליות, הם מרגישים שהמציאות כל הזמן נשברת להם, מתפרקת בין הידיים, והם לא מצליחים להבנות בצורה מסודרת – יש לזה סיבה.

דבר שני, ההנהגה של עם ישראל שייכת לעמוד העתיד – משיח זה דוד. לכן אם רוצים להבין מה זה משיח, צריך ללמוד את הסוגיה הזו.

דבר שלישי, עמוד העתיד הוא לא רק אופי של בני אדם, אלא גם אופי של תקופה – התקופה שלנו. אלו הבעיות היותר קיומיות. הרב כותב את זה במפורש, שהסיבה שהדור הזה במצב שפל היא בגלל שהוא צריך תרופות. הדור הזה שייך לאופי של דוד המלך ולא של שאול.

דבר רביעי, זו סוגיות באלוקות, ועל האלוקות תמיד צריך ללמוד.